

Що таке деменція (слабоумство)?

ПРО ДЕМЕНЦІЮ

У цьому Листку Допомоги описується деменція, в кого вона може виникнути, та деякі з її найбільш поширених форм. Тут описуються первинні симптоми деменції та підкреслюється важливість раннього медичного діагностування.

Термін “деменція” використовується для описання симптомів великої групи захворювань, що викликають поступовий спад у функціонуванні людини. Цей термін широкого значення використовується для описання втрати пам'яті, інтелекту, розумової нормальності, соціальних навичок та того, що вважається нормальною соціальною реакцією.

У кого може виникнути деменція?

Більшість хворих на деменцію - люди похилого віку, але важливо пам'ятати, що в більшості людей похилого віку деменція не виникає. Вона не є невід'ємною частиною процесу старіння. Деменція може виникнути в будь-кого, але найчастіше вона виникає у віці старше 65 років. Люди віком 40 та 50 років також можуть мати деменцію.

Що викликає деменцію?

Існує багато різних форм деменції та в кожній є свої причини. Деякими з найбільш поширених форм деменції є наступні:

Хвороба Альцгаймера

Хвороба Альцгаймера є найбільш поширеною формою деменції та виникає у 50% - 70% всіх випадків захворювань. Це прогресуюча, дегенеративна хвороба, що атакує мозок. В той час як клітини мозку зменшуються або зникають, утворюються патологічні елементи, такі як “сплетіння” в середині клітин мозку та “бляшки” зовні мозкових клітин. Цей процес руйнує сигнали, що передаються в мозок, та порушує зв'язок між клітинами мозку. В решті решт мозкові клітини помирають, а це означає, що інформація не може бути згадана або засвоєна. Оскільки хвороба Альцгаймера уражає всі частини мозку, то певні функції та можливості втрачаються.

Судинна деменція

Судинна деменція є терміном широкого значення. Вона пов'язана з порушенням кровообігу мозку і є другою за розповсюдженням формою деменції. Існує декілька різних типів Судинної деменції. Найбільш поширеними є Деменція внаслідок множинних інфарктів та деменція Бінсвангера. Деменція внаслідок множинних інфарктів

виникає через декілька невеликих порушень мозкового кровообігу, так званих міні-інсультів чи Перехідних Порушень Мозкового Кровообігу (ТІА) та, вірогідно є найбільш поширеною формою Судинної деменції. Деменція Бінсвангера (також відома як Підкоркова деменція) пов'язана зі змінами, що виникають внаслідок порушень кровообігу мозку. Вона спричиняється підвищеним кров'яним тиском, розширенням артерій та недостатньою циркуляцією крові.

Судинна деменція може бути подібною на хворобу Альцгаймера, але в деяких людей може виникати суміш Судинної деменції та хвороби Альцгаймера.

Хвороба Паркінсона

Хвороба Паркінсона – це прогресуючий розлад центральної нервової системи, що характеризується тремором, негнучкістю кінцівок та суглобів, гикавкою та дефектами мовлення, складнощами при початку фізичних рухів. Пізніше, в ході хвороби, у деяких людей може виникнути деменція. Медикаменти можуть поліпшити фізичні симптоми, але й можуть викликати побічні ефекти, такі як галюцинації, манії, тимчасове погіршення свідомості (розгубленість, порушення орієнтації в часі, місці та особі) і аномальні рухи.

Деменція з тільцями Леві

Деменція з тільцями Леві спричиняється дегенерацією та смертю нервових клітин у мозку. Ця назва походить від наявності аномальних сферичних структур, які називаються тільцями Леві, що утворюються в середині нервових клітин. Вважається, що вони сприяють вмиранню мозкових клітин. Люди, хворі на деменцію з тільцями Леві, схильні до галюцинацій, страждають на негнучкість кінцівок та суглобів та тремтіння (паркінсонізм), і їх стан змінюється достатньо швидко, часто з години на годину чи з дня на день. Ці симптоми відрізняють її від хвороби Альцгаймера. Деменція з тільцями Леві часом співпадає з хворобою Альцгаймера та/або з Судинною деменцією. Може бути важко розрізнити Деменцію з тільцями Леві від хвороби Паркінсона, і в деяких людей з хворобою Паркінсона утворюється Деменція, подібна до деменції з тільцями Леві.

Лобово-Скронева Часткова Дегенерація (FTLD)

Цю назву отримала група деменцій при випадках дегенерації однієї чи обох лобових чи скроневи часток мозку. Вона включає в себе Лобово-Скроневу Деменцію, Прогресуючу Моторну Афазію, Семантичну Деменцію та Хворобу Піка. Приблизно 50% людей з Лобово-Скроневою Частковою Дегенерацією (FTLD) мали цю хворобу в родинному анамнезі. У тих, хто її успадкував, часто відбувається мутація гена тау протеїна в хромосомі 17, що призводить до вироблення аномального тау протеїна. Інші фактори ризику невідомі.

Хвороба Гантінгтона

Хвороба Гантінгтона – це спадкова, дегенеративна хвороба мозку, що уражає розум і тіло. Вона зазвичай проявляється у віці між 30 та 50 роками і характеризується розумовим спадом та несиметричними, мимовільними рухами кінцівок та м'язами обличчя. Не існує лікування для припинення розвитку хвороби, але порушення рухового апарату та психіатричні симптоми можна контролювати медикаментозно. У більшості випадків захворювань виникає деменція.

Алкогольна деменція (синдром Корсакова)

Надмірне вживання алкоголю, особливо якщо це пов'язано з дефіцитом тіаміну (Вітаміну В1), може призвести до незворотного пошкодження мозку. Якщо людина припинить вживати алкоголь, може бути деяке покращення.

Деменції тут можна запобігти. Згідно рекомендаціям Національної Ради з Охорони Здоров'я та Медичних Досліджень Австралії, припустиме безпечне вживання алкоголю становить не більше чотирьох стандартних алкогольних напоїв на день для чоловіків та не більше двох стандартних алкогольних напоїв на день для жінок. У випадках, коли люди вживали алкоголь в межах або нижче вказаних обмежень, проявлення алкогольної деменції та синдрому Корсакова не зареєстровано.

Найбільш сприйнятливі частини мозку – це ті, що використовуються для запам'ятовування та планування, організації та прийняття рішень, соціальних навичок та рівноваги. Виявилось, що в попередженні хвороби та покращенні стану хворого допомагає прийом тіаміну.

Хвороба Кройтцфельдта-Якоба

Хвороба Кройтцфельдта-Якоба – рідкісне захворювання, фатальне мозкове пошкодження, що викликається протеїновою речовиною, яка називається пріон. Хвороба Кройтцфельдта-Якоба виникає в однієї людини з мільйона на рік. Ранні симптоми включають в себе провали в пам'яті, зміну поведінки та недостатність координації. У ході розвитку хвороби, зазвичай швидко, починається психічний розпад, з'являються мимовільні рухи, людина може осліпнути, утворюється слабкість у руках та ногах, і наприкінці людина впадає в кому.

Чи це деменція?

Існує декілька станів, при яких симптоми співпадають з деменцією. При лікуванні цих станів симптоми зникають. Такі стани включають в себе вітамінну та гормональну недостатність, депресію, конфліктну реакцію на медикаменти чи передозування ліками, інфекції та пухлини головного мозку.

Суттєво пройти медичне діагностування на ранньому етапі, коли симптоми вперше з'явилися, щоб впевнитись, що людині, яка знаходиться в стані, який піддається лікуванню, буде поставлений діагноз і її будуть відповідно лікувати. Якщо це симптоми деменції, то діагноз, поставлений на ранньому етапі, означає своєчасне отримання підтримки, інформації і ліків.

Чи може деменція передаватись спадково?

Це залежить від причини деменції, тому необхідно мати чіткий медичний діагноз. Якщо в вас виникла стурбованість щодо ризику спадкової деменції, проконсультуйтеся із лікарем або зверніться до консультантів Альцгаймерз Австралія. У більшості випадків деменція спадково не передається.

Якими є перші ознаки деменції?

Перші ознаки деменції ледве помітні, не визначені і можуть не бути очевидними відразу. Деякі загальні симптоми включають в себе:

- Прогресуючу та часту втрату пам'яті
- Розгубленість (порушення орієнтації в часі, місці та особі)
- Зміну особистості (індивідуальності)
- Апатію і абстиненцію (патологічне самоусунення від міжособових контактів та соціальної активності)
- Втрату можливості виконувати повсякденні справи

Що можна зробити, щоб допомогти?

На даний момент для більшості форм деменції не існує профілактики або терапії. Тим не менш, для зменшення дії певних симптомів були розроблені деякі медикаменти.

Для людей з деменцією життєво важлива підтримка та допомога родини, друзів та доглядачів, які можуть позитивно змінити стан хворого.

Додаткова інформація

Альцгаймерз Австралія надає підтримку, інформацію, підготовку та консультації. Зверніться до Національної Лінії Допомоги при Деменції за номером телефону **1800 100 500**.

Для отримання додаткової інформації та для ознайомлення з іншими Листками Допомоги відвідайте нашу веб-сторінку: **www.alzheimers.org.au**